

Sztaskó Richard

Tisztára ölelt szív

Sarkadi előrébb lépett a sorban, és megpróbált elfeledkezni önmagáról. Eszébe jutott a lány, akit nem mert leszólítani a villamoson. Az ajtó mellett álltak, és a kék szem látványától úgy érezte, bármelyik pillanatban szerelembe eshet. A lány még a pályaudvar előtt leszállt, Sarkadi pedig sajtó szívvel nézett utána.

„Ugyan mit mondtál volna neki? Az ilyen lányok szóba se állnak veled. Nem vagy velük egy súlycsoportban.”

Sajnos, a nőekkel soha nem volt szerencséje. Egyik kapcsolatból bonyolódott a másikba, olyasfajta illúziókat kergetve, amelyeket *szerelem* és *boldogság* címkékkel látnak el a tiszta lelkiismeretű halandók.

Sarkadi megnézte az óráját, és örömmel nyugtázta, tizenhét perc van még a vonat indulásáig. Szerencsére gyorsan haladnak, ha így folytatják, bőven lesz ideje egy cigarettára a peron mellett.

Ismét előrébb lépett. Ketten álltak még előtte, egy vele egykorú srác és egy öregúr. A horgászfelszerelését tartalmazó hátizsák megnyugtató súllyal nehezedett a vállaira. Egyik kezében a vászonba tekert botokat, a másikban a menettérti jegy árát tartotta. Közvetlen járat nincs Damásdig, Szobnál át kell majd szállnia a helyközi buszra, amellyel csupán két megállót megy, utána pedig sétál a folyó mellett északnak, egészen addig, amíg el nem éri a tisztást, ahol már letaposott ösvények jelzik a környéken horgászók jelenlétét.

Korábban úgy határozott, hogy ma léggel próbálja horogra csalni a halakat. Ilyenkor késő ősszel talán jobb a kapás; a halak étvágya megnő, érzik, minden lehetséges tápanyagot el kell raktározniuk télre. Fagyponthoz környékén ugyanis már nehezebb a dolguk.

Egyszer csak arra lett figyelmes, hogy a mögötte álló megkocogtatja a vállát.

– Maga következik.

Sarkadi odalépett a pulthoz, és megváltotta menetjegyét. Míg a pénztáros a jegyeket nyomtatta, volt ideje megfigyelni az arcát: ráncos volt és gondterhelt. A nő felső ajkán a rúzs elkenődött, és látszott, minden egyes alkalommal a szeme alatti karikákkal hiábavaló küzdelmet vív a sminktükör előtt. Erről önkéntelenül is eszébe jutott, a tanatoesztétikai szakember milyen borzasztó munkát végzett az édesanyjával.

Először fel sem ismerte. Egy pillanatig azt hitte, vadidegen asszony fekszik a nyitott koporsóban. Az erőteljes smink teljesen eltüntette a szeretett nőt, Sarkadi pedig nem tudta, a gyász miatt sírjon vagy inkább a látványtól. Valamivel később aztán felismerte édesanyjának jellegzetes vonásait, és amikor megcsókolta a homlokát, az furcsamód meleg volt és puha, pedig arra számított, jéghideg lesz és kőkemény.

A pénztárosnő végül jó utat kívánt, Sarkadi pedig további kellemes napot. Úgy döntött, középen száll fel a vonatra. A balesetektől való beteges féelme miatt nem szeretett sem elöl, sem hátul ülni. Örökösen tartott attól, hogy beléjük rohannak, vagy ők ütköznek frontálisan egy másik szerelvényvel. Miután megállt az utazásra alkalmasnak ítélt kocsi mellett, rágyújtott egy cigarettára.

„Legközelebb, ha úgy adódik, szólítsd le. Több is veszett Mohácsnál, kár aggodalmaskodni egy lány miatt. Kapura lövés nélkül nincs gól, ezt pontosan tudod. Miért ne lehetne egyszer szerencséje egy magadfajtának?”

Természetesen tisztában volt azzal, hogy erre a kérdésre nincs valódi felelet, csak maszatolás. Aki születésétől fogva az örök vesztesek kasztját erősíti, az ott marad az idők végezetéig. Emlékezett rá, hogy a legutóbbi kapcsolata is azért ért véget oly csúfosan és hamar, mert elhitte magáról, több lehet annál, mint ami valójában.

„Pedig szerettem.”

És a lány is szerette Sarkadit, de az ember akkor bizonyul igazán bölcsnek, ha tudja, mikor kell elhagynia a süllyedő hajót. Zita pedig száraz lábbal lépett ki a partra, míg Sarkadit szép lassan elnyelte a hullámzó óceán.

A vonaton alig voltak. Kényelmesen elhelyezkedett egy kopottas posztóval bevont, kissé poros ülésen, a hátizsákját és botjait felrakta a csomagtartó rácsokra. Amikor elindult a szerelvény, lehunyta a szemét, és eszébe jutott, legutóbb tavasszal járt ezen a szakaszon, akkor is az Ipolyra tartott horgászni. Nem volt szerencséje, semmit se fogott, több csalija is odaveszett.

„Talán ma másképp lesz.”

Még másfél óra, és – ha Isten is úgy akarja – érezni fogja a koppintást, ahogy egy domolykó ráharap a vízközt lebegő nedves légyre. Fontos a gyors reagálás, így azonnal bevág majd a hálnak, és finom – ugyanakkor határozott – mozdulatokkal elkezdi maga felé húzni a zsinórt. Míg tart a küzdelem, érezni fogja az ellenállást. Pár pillanat az egész, aztán ott lesz a hal a merítő szákban.

Miután lekezelték a jegyét, bevillant az a cikk, amelyet a napokban olvasott. Egy törékenynek látszó, feldühödött nyugdíjas ok nélkül megtámadta a munkáját végző kalauzt. A rendőrök kitérkezéséig az utasoknak kellett lefogni a hölgyet, nehogy a meglevőnél is nagyobb kárt okozzon. A vallomásából kiderült, a kalauz nézése bosszantotta föl. A sandának tűnő tekintet mögött hátsó szándékot sejtett, és úgy érezte, muszáj föllépnie ellene. Természetesen tisztában van tettének helytelen mivoltával, ám a józan ész sugallta erkölcsi tisztesség mindennél előrébb való. Abban a pillanatban, amikor rászégeződött a kalauz tekintete, kénytelen volt megfedkezni arról, hogy az erőszak minden formáját elítéli.

A megtámadott kalauz végül nem tett feljelentést. Nyilatkozatából kiderült, borzasztóan sajnálja a történeteket, és elnézést kér, amiért ilyen kellemetlen hely-

zetbe hozott egy becsületben megöszült, idős asszonyt. Egyáltalán nem haragszik, sérülései is nyolc napon belül gyógyulók, kár szót vesztegetni erre az egészszre.

Sarkadi nem értette az áldozat higgadtságát. Fáradtnak érezte magát. Egy perc sem telt el, már aludt is.

Álmában ott állt a kertben a vén diófa előtt. A sűrű lombkoronán át is érezte a nap erejét. Sokszor mászott fel erre a fára, mert könnyű volt a törzs aljában megkapaszkodni, s onnan továbblendülni a magasabb ágak felé. Most viszont, ha akarta, se tudta volna megmászni. Félelmetesen simának és lecsiszoltnak tűnt a kérge.

Aztán hallotta, hogy nyílik a tornác ajtaja. Megfordult, és a következő pillanatban már a konyhában ült a rozoga lábú asztalnál. Rég nem látott nagyapja, az Öreg ült vele szemben.

– Mit teszel, fiam?

– Mire gondolsz?

Az Öreg válaszát már nem hallhatta, ugyanis eltűnt körülötte minden. Semmit sem látott, csak azt érezte, zuhan, rettenetesen zuhan a végtelen mélybe. Ha földet ér, újra fellobbannak az elfújtt gyertyák, ismét felhangzanak a szélbe

*sóhajtott nevek
tovaröppennek a felhők
megtapadnak a inak
a fenyők tűlevelein harmat csillan
a harangok búcsút intenek
vörös lesz az ég alj
zivatarrá válik a perc
újra visszatér az első együttlét
leomlanak a falak
megrepednek a deszkák
az ajtón kopogtat egy vendég
ponttá válik az iszony
folytonossá lesz a csönd
és tisztára ölelt a szív*

Földetérése lesz a szüreti ünnepség és az a pillanat, amikor a fonatból kibomló haj a vállra hull. Esztendők jönnek, esztendők mennek, mire a végtelen tér tühégynyivé zsugorodik. A zuhanás szomorúsága a feltámadásban reménykedők boldogsága. A szent sem azért könnyezik, mert fáj, hanem mert érzi és érti a szenvedés titkát. Aki tud tanulni, az képes a mából holnapot teremteni.

Sarkadi végül a kalauz hangjára riadt.

– Végállomás, fiatalember. Legközelebb jobban figyeljen!

Sarkadi felállt, kinyújtózott – recsegetett-ropogott a háta –, majd leemelte a hátizsákját és a botokat. A vonatról leszállva megcsapta arcát a kellemes őszi szellő. Tudta, ilyen időben legfeljebb térdig gázolhat a tízfokos vízben.

Ahogy elindult a resti felé, már látta is maga előtt a képet, ahogyan a zsinórt és a csalit előre dobja, és a vízre hulló legyet elnyeli a domolykó.

„Ha szerencsém van, több is akad.”

Eldöntötte, abban a hátralevő tizenöt percben, ami a busz indulásáig van, inni fog. Ott a parton, ahol csak ő lesz és a természet, már nincs helye italnak. A tiszta fej legalább olyan fontos, mint az erős zsinór.

© Benkő Imre: Szovjet csapatkivonás. Hajmáskér, 1990

Farkas Gábor

kisded

jászol
pásztorok
a kisded
és a szűz

a szavak mérlegen mintha
súlyuk által üdvözlénék

faragott hungarocell-gömbök
színes labirintusában világra jönni
szentség

várva a tizedik csapást
Egyiptomot hátrahagyva
mégis Egyiptomban maradva
a nép szitkozódik

„mindezeket a beszédeket megjegyezte,
és szívében forgatta”

/Lukács 2,19/

A kisded beteljesülés
a latroknak.
Foglalt minden segélyvonal.
Harmadnap.

Bizonyosság

Nem tudtam meg semmit
végül,
de már nem is számít.

Csend ül
a tér horizontján:
mint egy
fénykép kifeszítve...

Mindegy
már, hogy mi a vége,

s hogy ki
viszi át a szerelmet.

Mert katarzis nem lett.
Semmi
nem maradt, amikor

magamra találtam –
valahol.

Ott voltál...

Tudom.

Farkas Csaba

A tenger, a tenger

Hogy a szél *mikor* támadt föl, azt Thakács nem tudja. Nem tudhatja, hisz csupán ült, ült Th. az ablak mögött, a szerkesztőségi szobában, szerzetes a cellájában, és alapfokú számítógép-kezelést folytatott. (Írt azaz.) Mikor az utcára lépett, már a lezajlott folyamat eredményét érezkelhette: fújt a szél.

Ez a szél nem téli szél volt, nem fagyos, az utcákon felszabadultan jöttek-mentek az emberek – du. 5 óra felé lehetett, ilyenkor kezdik a munkaerőt kiönteni magukból a munkahelyek –, sehol zsebre dugott kezek, felhajtott kapucnik, sehol fázósan behúzott nyakak, fagy pirosította orcák. Ez a szél csupáncsak szél volt, nagy levegővételekre készítő; „ténylegesen itt a tavasz”, mondta Th. Áprilisvég közeledett. – Thakács már megitta a kávéját az aprócska palacsintázópavilon előtt, melynek hangulata a Balatont idézte föl benne, a Balatonét, amikor rossz az idő. Állt, állt Th., maga elé nézett. Mit látott? Nem tudni; egy bizonyos: arca megtévesztésig olyan volt, mint aki szembenéz a délutáni, félfénylő és fél-hullámzó Balatonnal, előtte, húsz méterre a parttól, cölöpökhöz kötött dióhéjcsónakok himbálódznak, orral mindig szemben a széllel, észak-északnyugatnak mutatva. Egy türkizkék szemű, aranyszőke, napbarnítottnak tűnő, szoláriumozott arcú lány, aki becsomagolt palacsintát kért – két diós, két mákos, két kakaós –, sohasem fogja meg tudni, *saját maga* miért kiáltott föl egyszercsak indokolatlanul, hirtelen: „Az evezővilla beleesett a vízbe!” (Aztán körülnézett, és zavartan elsietett. Nem tudta: a viharzó Balatont, mely hirtelen megjelent előtte s kiáltásra készítette, Thakács gondolta oda.)

A szél forgott, erősbödött, már nem észak-északnyugatról jött, nem a Bakonyból, hanem délről-délkeletről, hosszú, elnyújtott, port kavaró, ablakoknak feszülő rohamokban – a távolban valami felnyögött –, nem főn volt, hanem sirokkó. Lecsapott a városra, egy aszfalton heverő, halványlila, nejlon bevásárlószatyor életre kelt, körözni kezdett a palacsintázó, a tízemeletes panelház, illetve a Spar hátulja közötti területen, láthatatlan csigalépcsőn emelkedett, ment, ment, haladt följebb, már az ég volt a háttere, az ég, mely reggel még kéken derült, és amit mostanra szürke fátyol vont be, ettől a lila nejlon kissé kékes árnyalatot kapott, „medúzák az Égei-tengeren”, közölte magával Thakács. Igen, *azok* voltak ilyenek, ernyő nagyságú, lüktető, égszínkéek, néha lilába, zöldbe játszó árnyalattal, miképp ment a kirándulóhajó – a pörgő, pácolt-faragott kormánykeréknél Mavromati kapitány –, egyre több medúza tűnt föl a tenger tintájában, égszínkéek, neonzöldek, sejtelemlilák, a hajó haladt, a medúzák tányérja félig föl- és félig oldalt nézett, egy helyben lenni látszottak, mintha erejükből csupán arra telnék, a láthatatlan

áramlással szemben megálljanak, s elkerüljék a süllyedést, ám ha abbahagynák a lökötő mozgást, elvinné őket a tenger, nyomtalanul elmerülnének a végestelen mélyben.

– Medúzacsípés – mondta értetlenül a háziorvos a szoláriumozott arcú, türkizkék szemű lánynak, aki megmutatta neki felhólyagzott lábszárát. – Hát maga hol járt, melyik tengernél?

– Én? – kérdezett vissza megrökönyödve a lány. – Napközis tanár vagyok, ki sem mozdultam egész nap az épületből. – Aztán sírva fakadt. – A tenger, a tenger – ismételte a szeles, esti, szívfájdító ég alatt.

© Benkő Imre: Néva. Leningrád. Szovjetunió, 1985

Csatáné Bartha Irénke

Sorok a kockás noteszből

(Radnóti Miklós emlékének)

Szorosan fekszenek
egymáson a sáros-véres holttestek,
hátamra zuhog az ólmos eső,
a víz bőrömig el nem ér,
esőkabátomon csurog lefelé,
s én imádkozni szeretnék.

A fájdalom parazsa marja a lelkem,
a „sárga csillagok” itt is égetnek,
porhüvely-társaimtól nem félek,
egyek vagyunk Isten csillagos kertjében,
ahol a holtak ölelik egymást,
létezik-e mostanság a földön
ennél meghatóbb boldogság?...

Már nem fáj semmim,
az „erőltetett menet” elkoptatta kínjaim,
hosszú viharkabátom betakar, melegít,
az ég kupolájáról az angyal letekint,
halk hegedűszonáta zeng,
síró hangszerét Miklós barátom pengeti...?

Szél indul, csípős, hideg őszi szél,
a fűzfák, mint síró édesanyák, könnyeik
hullatják, az abdai árok örök álmodói fölé
szemfedőnek nagy csendek települnek.
Aranyló harmatcseppek ősziülő fűzfákon díszek,
a felkelő nap fényében remegnek,
igazgyöngyökként gurulnak a földre,
szellő ringatja, napfény csókolgatja,
emlékükkel egy kedves cinkepár röppen az égbé..

Magyar arcon gyalázat vert tanyát

(Sütő András emlékezetére)

A magyar szavak vérpadján,
kifent balták csillanó fényében
Uram, félelemben él maroknyi néped.
    Ó, most hová,
    s miért pártolt el
    mellőlük az isteni kegyelem?

Sütő András, Te megalázott
kisebbségi- glória,
te anyaízú szavaink fejedelme,
szép apostoli arcodon,
szemkiverő gyalázat vert tanyát...!
    Mikor a szavak
    megbénulnak
    magyarázat nincs,
    a szemtanú hallgat!...

A magyar szavak vérpadján
látod, értük is imára kulcsolhatod kezed,
ahogy a Biblia megbocsátásra intett,
míg ők köszönetképp egy balkáni éjszakán
melleden vitustáncot járnak s röhögnek...!

Drága Sütő András!
Te pusztakamarási csillag,
Te keresztre alázott lelkiismeret!

Magyar szavak vérpadján átok-cafatok hulltak fejedre,
de talán enyhíti a szenvedést: mert nem lehet
soha olyan fájdalmas a kínja annak,
kit milliók ápolnak, dédelgetnek szívükkel!

A magyar szavak vérpadján, azt a „fekete márciust” idézve,
tudnod kell, érted is imádkozunk.
Engedd szívünkhöz közelebb a tiszta tekintetű szavakat, Uram!
Add, hogy ne baltások gyűlölet-menetben jöjjenek,
de patyolat gyolcsingecskes, tiszta szívű gyermekek,
hogy oldódjanak örökre a szívünkre kérgesedett félelmek!

Szigeti Lajos

Don-kanyar

Katonai térkép fölé hajolt
hadirokkant apám,
honvéd tizedes –
egész hadsereget
bekerített a Don,
áttörés, visszavonulás
(nem 'rugalmas elszakadás')
súlyos vérveszteség
mindkét oldalon.

Tél tábornok indított rohamot
s elszabadultak a gyilkoló gépek
– lánctalpasok, a behemót T34-es,
golyószóró, kalasnyikov kelepelt,
nem számított az emberélet!

Fölperzselt hómezőn
mennyi hősi halott,
sebesült, elvérzett, megfagyott.

Végre elszállt a géppuskafészek,
orra bukott a gyorstüzelő ágyú,
elhallgatott a vijjogó katyusa.

De süvölt még az örült hadparancs:

... kitartás az utolsó emberig!